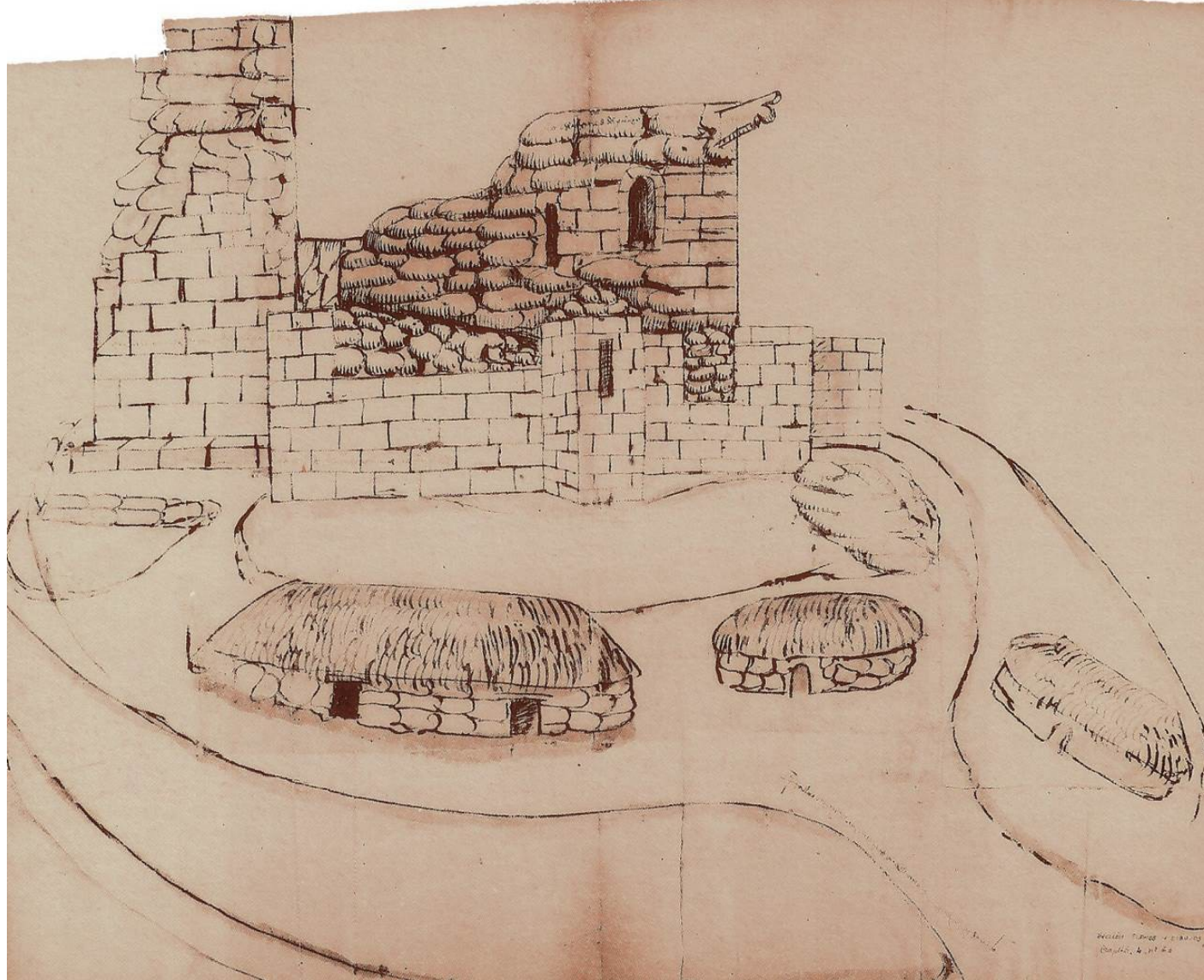

Exposición gráfica de planos e debuxos:

“ORIXE e EVOLUCIÓN ARQUITECTÓNICA” da fortaleza baixomedieval das Torres de SAN PAYO de Narla

autor: **josé ángel SANTOS FERRO**

Arquivo da Real Chancillería de Valladolid. Ano 1510. Carpeta 4. nº 57-58-59-60

Sección: planos e debuxos

Gutiérrez, Egas

DESTRUCCIÓN DURANTE AS REVOLTAS IRMANDIÑAS DO SÉCULO XV

San Paio de Narla. Friol

“Y cuanto más sencillas son las cosas, menos errores se cometen. La parte más costosa de un edificio son los errores”

(Los Pilares de la Tierra. Ken Follett)

Esta exposición trata dun estudo gráfico-arquitectónico da fortaleza baixomedieval de San Payo de Narla na provincia de Lugo (Friol), tirado a partires dunhos debuxos anteriores a reconstrucción realizada no periodo renacentista por Vasco das Seixas que se atoparon no Arquivo da Real Chancillería de Valladolid, que datan do ano 1510

RESUMO

A orixe e evolución da fortaleza baixomedieval de San Payo de Narla, sita na antiga bisbarra de Narla (suroeste de Lugo) estudada desde: a formación da estrutura militar, destrucción polos Irmandiños, transformacións (restitución territorial, pleito Tabera-Fonseca e ata o século XX) e as rehabilitacións. Completouse cun estudo das fortalezas próximas e, a veces, dos seus mesmos parentes. Tamén facemos referencias as edificacións, labras heráldicas e sartegos coas armas dos Seixas: Capela da Madalena (Sobrado), Catedral de Santiago, Betanzos, Sada de Enriba, Outeiro de Rei,...

O método de traballo: **estudio histórico** (introducción o Medievo galego, crisis do feudalismo, a arquitectura defensiva militar galega e a súa evolución, orixe e referencia histórica (Catastro Marqués Ensenada), emprazamento (Diccionario de Sebastián de Miñano e Pascual Madoz), formación das fortificacións defensivas e militares, funcións das fortalezas na vida social e colectiva (residencial, económica e centro da administración territorial), características e restos materiais, **estudio arquitectónico** (a edificación (torre da homenaxe, corpo central e torreón/s), a capela, escudos de armas, xanelas historiadas, chemineas, signos lapidarios, linaxe e xenealoxía), **estudio constructivo** (estereotomía da pedra, composición e labra das xanelas, chemineas, patios, escaleiras, porta principal, os muros, os forxados, a cuberta, as bóvedas, os ocos interiores e os elementos singulares) e **estudio gráfico** con planos en 3D: transformacións do conxunto por fases, reposición o estado inicial, destrucción polos Irmandiños, reconstrucción por Vázquez das Seixas (os nobres), transformacións, e rehabilitación o estado actual. Evolución das fábricas por etapas e patoloxías actuais. Glosario de Arquitectura Defensiva Medieval

PALABRAS CRAVE

Fortaleza baixomedieval: San Payo de Narla, e as fortalezas próximas, Narla e o seu entorno (Friol, Miráz, Parga, Guntín e Palas de Rei), suroeste de Lugo, orixe e evolución arquitectónica, dominios monásticos (Vilar de Donas e Ferreira de Pallares), as súas relacións e as súas transformacións con debuxos en 3D. Evolución das fábricas por etapas e patoloxías actuais. Glosario de Arquitectura Defensiva Medieval

PD:

“In Memoriam” do meu gran amigo, Xosé Antón García González-Ledo (+7/8/15), Técnico Superior en Investigación e Laboratorio e Membro da Comisión de Heráldica do Instituto de Estudos Galegos do Padre Sarmiento, que despois de haber realizado con él, no ano 1989, as Normas Complementarias e Subsidiarias de Planeamento das Provincias da Coruña e Lugo, no que se incluía tamén un Inventario do Patrimonio Cultural das dúas provincias, suscitoume o interese pola historia, os monumentos esquecidos, a arquitectura civil e relixiosa, a arquitectura militar e defensiva, as labras heráldicas, as tumbas e tumularia,...e despois de mais de 25 anos de amizade aportoume moita documentación do seu arquivo que fixo posible o desenrolo dos debuxos (esbozos) que ilustran tamén este traballo, tanto referentes a: San Paio de Narla, o mosteiro de Sobrado, as labras heráldicas; e outras fortalezas, mosteiros e casas grandes próximos

COLEXIO OFICIAL DE ARQUITECTOS DE GALICIA (delegación de Lugo) Exposición gráfica de planos e debuxos:

“ORIXE e EVOLUCIÓN ARQUITECTÓNICA” da fortaleza baixomedieval das Torres de SAN PAYO de Narla

autor: **José Ángel SANTOS FERRO**

Planos: Arquivo da Real Chancillería de Valladolid. Ano 1510

- 1.- ALZADO da FACHADA LATERAL ESQUERDA (oeste)
- 2.- ALZADO da FACHADA LATERAL DEREITA (este)
- 3.- ALZADO da FACHADA PRINCIPAL (sur)
- 4.- ALZADO da FACHADA POSTERIOR (norte)
- 5.- TRANSCRICIÓN das FRASES ESCRITAS nos DEBUXOS (4 fachadas)

Planos: Orixe e Evolución arquitectónica por fases

- 1.- TRANSFORMACIÓNS do CONXUNTO por FASES
- 2.- FORMACIÓN da ESTRUCTURA MILITAR: PLANOS ANO 1.350 (ANTERIOR 1510)...plantas, texto e 3D
- 3.- FORMACIÓN da ESTRUCTURA MILITAR: PLANOS ANO 1.350...alzados, seccións e 3D
- 4.- DESTRUCCIÓN polos IRMANDIÑOS: PLANOS ANO 1510 e RESEÑAS HISTÓRICAS
- 5.- LEVANTAMENTO de PLANTA e ALZADOS (a partir dos planos do 1510)
- 6.- RECONSTRUCCIÓN por VÁZQUEZ das SEIXAS: PLANOS POSTERIORES a 1510 (ANTES dos ELEMENTOS RENACENTISTAS)... plantas e texto
- 7.- RECONSTRUCCIÓN por VÁZQUEZ das SEIXAS: PLANOS POSTERIORES...alzados, seccións e 3D
- 8.- AS TRANSFORMACIÓNS (COMPRA a DEPUTACIÓN): PLANOS ANO 1939...plantas, texto e 3D
- 9.- AS TRANSFORMACIÓNS (COMPRA a DEPUTACIÓN): PLANOS... alzados, seccións e 3D
- 10.- ESTADO ACTUAL. REHABILITACIÓN e RECUPERACIÓNS en ANOS ANTERIORES...planta, texto e 3D
- 11.- ESTADO ACTUAL. REHABILITACIÓN e RECUPERACIÓNS en ANOS ANTERIORES...alzados, seccións e 3D
- 12.- EVOLUCIÓN das FÁBRICAS por ETAPAS
- 13.- PATOLOXÍAS ACTUAIS. Ano 2011
- 14.- GLOSARIO DE ARQUITECTURA DEFENSIVA MEDIEVAL. San Paio de Narla. Friol
- 15.- GLOSARIO DE ARQUITECTURA DEFENSIVA MEDIEVAL. Castelo de Pambre. Palas de Rei

Debuxos: San Paio de Narla, mosteiro de Sobrado, labras heráldicas e seu contorno

Debuxos: San Paio de Narla

- 1.- SAN PAIO de NARLA. Torre da Homenaxe
- 2.- SAN PAIO de NARLA. Vista fachadas este e norte
- 3.- SAN PAIO de NARLA. Capela de San Paio
- 4.- SAN PAIO de NARLA. Xanela historiada na Torre da Homenaxe
- 5.- SAN PAIO de NARLA. Xanela historiada no corpo central
- 6.- SAN PAIO de NARLA. Escudo na entrada principal
- 7.- SAN PAIO de NARLA. Escudo na fachada norte
- 8.- SAN PAIO de NARLA. Cheminea no corpo central
- 9.- SAN PAIO de NARLA. Detalles chimenea do corpo central
- 10.- SAN PAIO de NARLA. Cheminea na Torre da Homenaxe
- 11.- SAN PAIO de NARLA. Lareira e forno no corpo central
- 12.- SAN PAIO de NARLA. Xanela en esquina con parladoiro
- 13.- SAN PAIO de NARLA. Xanela con parladoiro en zona da cociña e forno
- 14.- SAN PAIO de NARLA. Arranque da escaleira e clave da xanela interior da cociña

Debuxos: os Seixas no mosteiro de Sobrado dos Monxes

- 15.- MOSTEIRO de SOBRADO. Capela da Madalena (ou de San Xoan ou dos Ordóñez). Labras no dintel da entrada (armas de Alonso Ordóñez das Seixas y Tobar) e gravados no interior
- 16.- MOSTEIRO de SOBRADO. Sartego de Ares Vázquez de Vaamonde. Vista frontal
- 17.- MOSTEIRO de SOBRADO. Sartego de Ares Vázquez de Vaamonde. Vista do pé
- 18.- MOSTEIRO de SOBRADO. Sartego de Ares Vázquez de Vaamonde. Vista da cabeceira
- 19.- MOSTEIRO de SOBRADO. Sartego dun Cabaleiro dos Vaamonde. Vista frontal
- 20.- MOSTEIRO de SOBRADO. Sartego dunha Dama dos Vaamonde. Vista frontal

Debuxos: sartegos e labras heráldicas dos Seixas

- 21.- CATEDRAL de SANTIAGO. Sartego de Frei Bertolameu das Seixas: Scribano
- 22.- LABRAS HERÁLDICAS dos SEIXAS: Betanzos, Outeiro de Rei, Sada e Monterroso

Debuxos: das fortalezas e mosteiros próximos e do seu contorno

- 23.- TORRE-PAZO de FRIOL. Fachada principal
- 24.- TORRE-PAZO de FRIOL. Torre da Homenaxe
- 25.- PAZO-TORRE de MIRAZ (FRIOL). Torre da Homenaxe e entrada principal
- 26.- PAZO-TORRE de MIRAZ (FRIOL). Solaina e entrada sur
- 27.- TORRE de PARGA (GUITIRIZ). Restos do cubo, muralla e casa
- 28.- TORRE de PARGA (GUITIRIZ). Vista desde á plaza
- 29.- FORTALEZA da MOTA (GUNTÍN). Vista xeral desde o suroeste
- 30.- FORTALEZA da MOTA (GUNTÍN). Restos dun cubo e muralla
- 31.- CASTELO de PAMBRE (PALAS DE REI). Vista xeral desde sureste
- 32.- CASTELO de PAMBRE (PALAS DE REI). Vista xeral desde noreste
- 33.- CASTELO de PAMBRE (PALAS DE REI). Capela
- 34.- MOSTEIRO de VILAR de DONAS (PALAS DE REI). Vista xeral desde noroeste
- 35.- MOSTEIRO de FERREIRA de PALLARES(GUNTÍN). Capela dos Taboada. Sartego cabaleiro
- 36.- MOSTEIRO de FERREIRA DE PALLARES (GUNTÍN). Capela dos Taboada. Sartego dama
- 37.- FORTALEZA de AMARANTE (ANTAS DE ULLA). Vista xeral desde o oeste
- 38.- TORRE-PAZO-IGREXA SAN MIGUEL das PENAS (MONTERROSO). Vista xeral desde o sur
- 39.- CASA-PAZO de VILAMAIOR de ULLOA (PALAS DE REI). Fachada principal
- 40.- CASA-PAZO de VILAMAIOR de ULLOA (PALAS DE REI). Fachada posterior

(NOTA: debuxos realizados e facilitados por **D. Xose Antón García González-Ledo**)